

Obsah

Předmluva	13
1 Úvod	14
<i>Jan Hořejší</i>	
2 Gynekologické rozdělení dětského věku	19
<i>Jan Hořejší</i>	
2.1 Fetoneonatální – novorozenecké období	19
2.2 Klidové období dětských rodidel	21
2.3 Období pohlavního dospívání	22
3 Vývoj ženského pohlavního ústrojí	23
<i>Jan Hořejší, Hana Kosová</i>	
3.1 Vývoj ovaria	23
3.1.1 A fáze	24
3.1.2 B fáze	24
3.2 Vývoj odvodných pohlavních cest	25
3.2.1 Mezonefrické (Wolffovy) vývody	26
3.2.2 Paramezonefrické (Müllerovy) vývody	26
3.3 Zevní pohlavní ústrojí	27
4 Klinická anatomie reprodukční soustavy	29
<i>Jan Hořejší, Hana Kosová, Jana Skřenková</i>	
4.1 Vnitřní a zevní rodidla	30
4.2 Prsy (mammae) a pubické ochlupení	35
5 Pohlavní dospívání dívky a jeho poruchy	39
<i>Hana Kosová</i>	
5.1 Pohlavní dospívání dívky	39
5.2 Řízení pohlavního dospívání dívky	45
5.2.1 Vývoj inhibiční zpětné vazby estrogenů	45
5.2.2 Centrálně nervový útlum vyplavování GnRH v inhibičním stadiu pohlavního zrání primátů	46
5.2.3 Vývoj adenohipofyzární reakce na GnRH v postnatální ontogenezi ženy	46
5.2.4 Vývoj stimulační zpětné vazby estrogenů	46
5.3 Primární mechanismus zahájení puberty	47
5.4 Poruchy pohlavního dospívání	47
5.4.1 Poruchy ve smyslu retardace pohlavního dospívání	48
5.4.2 Trvalá úplná opožděná puberta s poruchou tělesného růstu	50
5.4.3 Trvalá úplná opožděná puberta s normálním tělesným vzrůstem	51
5.4.4 Trvalá neúplná opožděná puberta	54
5.4.5 Přechodné opoždění pohlavního vývoje	55
5.5 Předčasné pohlavní dospívání – pubertas praecox	55
5.5.1 Pubertas praecox centralis (gonadotropin-dependentní)	57

5.5.2 Pubertas praecox centralis gonadotropin non-dependentní	59
5.5.3 Pubertas praecox isosexualis ovariogenes (peripherica) - pseudopubertas praecox	60
5.5.4 Terapie předčasné puberty	61
5.6 Pubertas praecox heterosexualis	62
5.7 Pubertas praecox exogenes	63
5.8 Inkompletní formy předčasného dospívání	63
6 Vyšetřování v dětské gynekologii	65
6.1 Přístup k dětem a jejich zákonným zástupcům	65
<i>Jan Hořejší, Hana Kosová, Jana Skřenková, Daniela Zemková</i>	
6.1.1 Gynekologická diagnostika.	66
6.1.2 Prohlídka rodičel novorozence	75
6.1.3 Pomocná vyšetření	77
6.1.4 Auxologické zhodnocení	84
6.1.5 Další vyšetření a jejich význam pro dětskou gynekologii	87
6.2 UZ diagnostika v gynekologii dětí a dospívajících	88
<i>Dagmar Smetanová</i>	
6.2.1 Ultrazvukové vyšetření u poruch diferenciacce pohlaví.	91
6.2.2 Ultrazvukové vyšetření u poruch vývoje Müllerových vývodů a jejich derivátů	92
6.3 Magnetická rezonance vrozených vývojových vad ženského vnitřního genitálu	98
<i>Jiří Lisý</i>	
6.3.1 MR vyšetření u poruch diferenciacce pohlaví	100
6.3.2 MR vyšetření u poruch vývoje Müllerových vývodů a jejich derivátů	100
7 Vulvovaginitis v dětském věku	111
<i>Hana Kosová</i>	
7.1 Fyziologie poševního prostředí	112
7.2 Vulvovaginitis v novorozeneckém období	113
7.3 Vulvovaginitis v klidovém období	113
7.4 Vulvovaginitis v období pohlavního dospívání.	121
8 Záněty vnitřních rodidel	127
<i>Dana Ondrová</i>	
8.1 Zánět děložního hrdla - cervicitis	127
8.2 Zánět děložního těla	127
8.3 Zánět vaječníku a vejcovodu - adnexitis	128
8.4 Etiopatogeneze	128
8.5 Klinický obraz a diagnostika adnexitis.	128
8.6 Terapie	130
9 Kožní onemocnění vulvy	132
<i>Jan Hořejší</i>	
9.1 Ekzém	132

10 Synechia vulvae – srůst zevních rodidel	137
<i>Jan Hořejší</i>	
10.1 Synechia vulvae	137
10.2 Synechia lateralis	139
10.3 Terapie synechie	140
11 Nepravidelné utváření a uložení vnitřních rodidel	142
<i>Jan Hořejší</i>	
11.1 Nepravidelné utváření a uložení dělohy	142
11.1.1 Retroversio-flexio uteri	143
11.1.2 Descensus uteri et parietum vaginae	143
11.2 Změny polohy adnex	144
12 Krvácení z rodidel	145
<i>Jan Hořejší, Jana Skřenková</i>	
12.1 Krvácení z rodidel v novorozeneckém období	145
12.1.1 Fyziologické krvácení	145
12.1.2 Patologické krvácení	146
12.2 Krvácení z rodidel v klidovém období	146
12.3 Krvácení a jeho poruchy v dospívání	148
12.3.1 Poruchy menstruačního cyklu u dospívajících dívek a jejich léčba	148
12.3.2 Absence menstruačního cyklu	151
13 Dysmenorea a endometrióza	155
13.1 Dysmenorea	155
<i>Jan Hořejší</i>	
13.2 Endometrióza u adolescentních dívek	156
<i>Martin Charvát</i>	
13.2.1 Prevalence endometriózy v adolescenci	157
13.2.2 Endometrióza v průběhu života	159
13.2.3 Formy endometriózy v adolescenci	159
13.2.4 Diagnostika onemocnění	160
13.2.5 Léčba	161
13.2.6 Dispenzarizace	163
14 Zhoubné nádory u dětí a dospívajících	164
14.1 ZN vulvy	164
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	
14.2 ZN pochvy	165
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	
14.3 ZN dělohy	166
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	
14.4 ZN ovarií	167
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	
14.5 Symptomatologie	168
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	
14.6 Diagnostika, diferenciální diagnostika.	168
<i>Leoš Teslík, Lukáš Rob, Helena Robová</i>	

14.7	Nezhoubné nádory rodidel u dětí a dospívajících	172
	<i>Jan Hořejší, Hana Košová</i>	
14.7.1	Nezhoubné nádory zevních rodidel	172
14.7.2	Nezhoubné nádory pochvy	174
14.7.3	Nezhoubné nádory dělohy	174
14.7.4	Nezhoubné nádory vaječníků	174
15	Vrozené vývojové vady rodidel a poruchy diferenciacce pohlaví	177
	<i>Jan Hořejší, Hana Kosová</i>	
15.1	Vývojové vady pohlavních žláz	177
15.1.1	Karyotyp 45,X	177
15.1.2	Karyotyp 46,XX	178
15.1.3	Karyotyp 46,XY	178
15.1.4	Syndrom smíšené dysgeneze gonád	178
15.2	Intersexuální malformace	179
15.3	Vývojové vady odvodných pohlavních cest	181
15.3.1	Gynatrezie	182
15.3.2	Zdvojené malformace derivátů Müllerových vývodů	185
15.3.3	Syndrom inkompletního zdvojení vnitřních rodidel	187
16	Cizí těleso v pochvě	190
	<i>Jan Hořejší</i>	
16.1	Klinický obraz	191
16.2	Odstranění cizího tělesa z pochvy a terapie	192
17	Poranění rodidel	193
	<i>Jan Hořejší, Hana Kosová</i>	
17.1	Příčiny poranění rodidel	193
17.2	Klinický obraz úrazů rodidel	194
17.3	Ošetření úrazu rodidel	195
17.4	Prolapsus urethrae traumaticus	196
18	Diferenciální diagnostika bolestí v podbřišku a náhlé příhody břišní . . .198	
	<i>Dana Ondrová</i>	
18.1	Úvod	198
18.2	Akutní bolesti břicha v dětském věku	199
18.3	Etiologie bolestí břicha	200
18.4	Gynekologická etiologie	201
18.4.1	Gynekologické vyšetření dětských pacientek	201
18.4.2	Nejčastější gynekologické příčiny bolestí v podbřišku	202
18.4.3	Klinický obraz a diagnóza ovariálních novotvarů	205
18.5	Negynekologické příčiny bolestí břicha	207
19	Poruchy vývoje a onemocnění prsů	208
	<i>Jan Hořejší, Hana Kosová</i>	
19.1	Poruchy vývoje prsů	208
19.2	Onemocnění prsů	211
20	Antikoncepce pro mladistvé	213
	<i>Miroslav Havlín</i>	
20.1	Antikoncepce mladistvých	214

20.2	Nehormonální antikoncepce	215
20.2.1	Přerušovaná soulož (coitus interruptus)	215
20.2.2	Plodné a neplodné dny	215
20.2.3	Prezervativ (kondom)	216
20.2.4	Femidom	216
20.2.5	Spermicidní látky	216
20.2.6	Vaginální pesar (diafragma, klobouček)	217
20.2.7	Nitroděložní tělísko (IUD)	217
20.2.8	Sterilizace	217
20.2.9	Kombinace metod	217
20.3	Hormonální antikoncepce	218
20.3.1	Benefity a kontraindikace HA	220
20.4	Diskutované nemoci v adolescenci	222
20.4.1	Tromboembolická nemoc (TEN)	223
20.5	Postkoitální antikoncepce	229
21	Sexuální chování dospívajících	230
	<i>Zlatko Pastor</i>	
21.1	Sexuální diferenciacie	230
21.2	Funkční neuroanatomie mozku a sexuální chování	232
21.3	Pohlavní orientace a identifikace	232
21.3.1	Homosexualita	232
21.3.2	Transsexualita	233
21.4	Základní předpoklady pro adekvátní psychosexuální vývoj	234
21.5	Zahájení sexuálního života (koitarche)	234
21.6	Kritéria sexuální normality	235
21.7	Sexuální deviace (parafílie) a násilí, poruchy sexuální preference v dětském věku	236
21.8	Ohrožení dítěte předčasnou erotizací a rizika sexuálního zneužívání	236
21.9	Sexuální výchova	236
21.10	Ženské sexuální funkce	237
22	Operace v dětské gynekologii	239
	<i>Martin Charvát</i>	
22.1	Operace vaginální cestou	240
22.1.1	Operace zevních rodidel	240
22.1.2	Operační korekce maskulinizovaných zevních rodidel	241
22.1.3	Operace pochvy	243
22.1.4	Nitroděložní aspirace	246
22.1.5	Operace abdominální cestou	246
22.2	Laparoskopie v dětské gynekologii	247
22.2.1	Principy laparoskopie	247
22.2.2	Pokroky	248
22.2.3	Specifika laparoskopie v dětské gynekologii	248
22.2.4	Výhody	248
22.2.5	Rizika a nevýhody	249
22.3	Speciální část	250
22.3.1	Indikace	250
22.3.2	Pánevní bolest	251

22.4 Tumory v oblasti malé pánve	252
22.4.1 Pseudotumory	252
22.4.2 Benigní tumory	253
22.4.3 Maligní a suspektní tumory	254
22.5 Torze	255
22.6 Prezervace ovariální tkáně	255
22.7 Vývojové vady vnitřního genitálu	256
22.7.1 Děložní rudimenty	257
22.7.2 Neovagina	257
22.8 Dysgeneze a chromozomální (genetické) abnormality	259
23 Zásady hormonální léčby v dětské gynekologii	260
<i>Jan Hořejší, Jana Skřenková</i>	
24 Gynekologická balneoterapie	267
<i>Antonín Gregor</i>	
24.1 Historie balneoterapie	267
24.2 Základní pojmy	268
24.3 Balneoterapie	268
24.3.1 Indikace k balneoterapii	268
24.3.2 Návrh lázeňské léčby	270
24.3.3 Léčebný plán	270
24.4 Přírodní léčivé zdroje v dětské gynekologické balneoterapii	271
24.4.1 Peloidy	271
24.4.2 Jodobromová solanka	272
24.4.3 Přírodní minerální uhličitě vody	273
24.5 Doplnkové metody v dětské gynekologické balneoterapii	273
25 Forenzní a posudková medicína v dětské gynekologii	276
<i>Jana Alešová</i>	
25.1 Postup forenzního gynekologického vyšetření nezletilé	277
25.2 Zákonný rámec poskytování zdravotních služeb nezletilým pacientům	281
25.3 Povinná mlčenlivost a oznamovací povinnost zdravotnických pracovníků	281
25.4 Posudková činnost v dětské a dorostové gynekologii	283
Seznam použité literatury	284
Summary	290
Seznam použitých zkratk	291
Rejstřík	293